

Сыаната
3 харчы

Снимок: Я. Д. Филиппов, Л. Д. Николаев, усад. тара Яныктыын уонн Владиктыын.
П. Овощников, Фотот.

А. ФИЛИППОВ,
зав. комитетом
председателя.

СССР КУОТАЛАҒЫ СЫЛА

СОВХОЗТАР, ОТДЕЛЕННЕЛАР
КУОТАЛАРЫ

А. Нугаевнал ололор
үлэлэрим ырыга ытгар

Тодсунньу 20.21 күнү-
нэригэр республика оскуо-
лаларын үөрэнээччил-
лэрин нуучча тылыгар
бастагы ойнай олимпиа-
далара Якутскай куор-
танна ытылынна. Ойно
36 оройуон оскуолалара
кытынылар. Билигин
оройуон чыыһин 5 оро —
Ана Оксешникова (Ха-
бахсыт), Лена Давыдова
(Сылаат), Валая Диодоро-
ва (Чурапчы орто оскуо-
лата) уонна Маша Слеп-
цова (Бахсы орто оскуо-
лата) — күүсүкэттилэр.
СГУ преподавателэ Т.
А. Кутаевскай оро о р
эттэ: «Ойно кылаастар
тан фонетическай ыр-
тыһын оңорууга ордун
учугэй улаан Слеп-
цова Маша (Чурапчы) го-
лорбут. Кипи улаах үр-
дүк үөрөх таһымыгар
эппиттир».

Олимпиада түмүгүнэн
национальнай оскуола-
ларга бастагы миэстэлэр
Якутскай куорат Ойто-
брыскай оройуона, ники-
ли Сунтаар, үсүһү Нам
оройуоннара ыллылар.
Олимпиада кыайылыах-
тара уонна киилэр учуу-
таллара Саха АССР Үө-
рөдүн миинистерствотын
Вочукутубай грамотаты

Дирниг орто	оскуолата	чалым эрэ өрө	20	балт
-------------	-----------	---------------	----	------

М. ПИКИНОВ,
район инспектора.

М. НИКИФОРОВ,
районный инспектор.

ТАПТАЛЛААХ МУЗЕЙБЫТ

Оройуоннаабы кыраайы үөрэтэр музей тэриллибитэ
40 сыла тублуутугар

Ордуунга хырааны үе-
рээр музейн тэрийнхгэ
бастайн холонуу эссе
1929 снллаахха онгуул-
бута—оноктоох оскуал
учууталларын, үерэнзэ-
чизарын номолорүзүн ба-
лочча матырийаал хому-
лубута. Оскуолатаары му-
ей нккя салаалыца—эт-
нографическай уонна ес-
тественно - историческай
(сүүнүзүн палеонтологи-
ческай коллекциялар). Ор-
дун байт, этноэвэлнннн
матырийаал этнографияга
хомуллубута: холобур,
үрүн көмүүүзүн кнэргэ-
тиилэбит снэдрэй онгоһу-
лаах ат тэрилэ, кымыс
пннтээр тодору наборы,
художник Н. В. Полов
«Национальная тагастаах
сахх дьэхтара» үлэтэ, о. д. а.
историческай суолта-
лаах экспонаттар.

длаахха уом улуус дбада-
ггалаарыа конференцита
буолот очототуру Чурал-
чы саяагы улахан дькэтнн
— урунку тагара дькэтнн
бүтүннүү бас билэр.

Музейга киирдэххэ 60
смы анараа өтүтүр кестү-
бүт экспонаттарын (комүс
кнэргэллэх бас быатын,
комүс уктаах кымньынын,
о. д. а.) сэргэ 1972 см-
лаахха кестүбүт носорог
фототун, садаа кетер—
фламннго чуучулатын, са-
ха туттар тэррилэрин,
ннчнн-хомуонун, үс атаа-
таах сандалы остуолу,
дээрээн ойуулаах туос
кубоды, — У. Платонова
(Уус Ыдыанаа) онорбут
дыахтар кнэргэлнн уонна
да үтүс кэрэнн, нэрэхсэ-
билээгнн көрүөххүтүн сол-

Ол эрозия оскула мунда, дин-уот уонна үп суоһунан, сотору сабыллыгыта, экспонаттар, үчүгүйдик харалтыбакка, сүпүттөрө, сорохторо туһаттан тахсыбытара.

Быыл Октябрь 70 сы-
лын керсе большевик-ле-
нинец Н. А. Мещерков
мемориальной дыктэс ула-
да ииридэ. Бу дыктэс М.
Загосовлар, И. Т. Циценко,
Ф. Нон, П. Н. Соколы-
нов уо. д. а. үгүстүк мал-
дыттымыллара, үгүс сыы-
лыныялар олобууттара.
Манна отчотосу саха ы-
лыи туттар тэриллэрин,
иниэтэрин - хомуустарын
сөргө Н. А. Мещерков
тус бааһын маллара кер-
сөөүллэйдэ.

1948 сылтаахха Саха АССР Наркомпрохун оскуолаҕа управлениета оскуолаҕар кыраайы үөрэтэр музейы төрүөлгө этин илдьэрибиз. Урукку хаалбыт экспонаттарга хаан хомуйуу саалаларыта, сайыныгар ити сылын Амма өрүс хочотугар туристическай поход таһыллыбыт. 1947 сыл күлүн тутар 17 күнүгөр партия Чурапчытааҕы райкомун бюротта индустриетин оройуоннааҕы музей баһа-тыч быһымытынан олохтоох оскуолаҕа музейы аһарга уураах быһымыта. Директорезина В. С. Соловьев (сурууһааччы Бодот Бодотур) аһаабыта. 1948 сыл күлүн тутар 11 күнүгөр райсоветтос иһоллох-хон уурааһынан оройуоннааҕы кыраайы үөрэтэр музей төрүөлүбүт. Киниэхэ урукку таһара дьом-тоттон биһи саала бериллибит. Өрөмүөннээһин, экспозицияны туруоруу кэминтэти музей бос ыйын 23 күнүгөр төрүүлээхтин аһыллыбыта. 1978 сылтаахтан музей Им. Ярославскай аатынан холбоһуктаах Государтсвеннай музей филиалын быһымытынан үлэтир. 1921 сыл

40 сая устата музей араас нүгүмдэйдэ. Уорүү-лээх да түгэнэни көрсөн көлө. Музей сүһүбүр ту-рарын, салгыи сайдарын түһүгүр музей бастагы директор, этнограф, кра-евед А. А. Саввин элбэх сыратын, дьобурун биз-биз. Кини эсэ 1941 сыллаахтан саадаан Вол-того, Хатылы сирдэринэн, Чурапчы күөлүн тула уоп-иа Амма бизэргинэн үө-рөзччилэри салайан сыл-дьыбыт похоттарын тү-мүктөрө—неолит үйэ-иниэни дьон тутар мал-лара Билгити музей архео-логия отделын сүрүн фон-дута.

Музей бастагы хар-
дытыгар элбэх көмөнү
билдирээх антограф
Дьячновский Семен Ива-
нович (Сээн Болю) оҕор-
бута. Саха АССР Вер-
ховный Советын Прези-
диумун председателэ В.
А. Протодьяконов (Ку-
лаштай) 1949 сыллаахха

Цурапчы оройлонуудтан депутат бичигтэйлэл туруурсан, музейга 5 тнн. солн бөрдөрбигэ. Ол оччотооду кэмгэ экспонатн буларга үдэсэн кеме этэ.

Саха Бир билимнээх суруйааччыта, кыраайы үөрэтээччи М. Доворудун үлээбэт сислэригэр (1952—61 сс.) музей ситэн-хотон республика иһинэн эрэ мунгудаммакка, Москванан, Ленинградтан сибээс төһөн оройуон культурнай киние буола үүмүтэ. Пропегандист, сырдтааччы быһаалтынан Михаил Федосеевич музей үлэтин научнай суолга киллэрбитэ, бөчөөт көтүө кыттык билиһиннэргэ. Музей директорынан үлээбэт Н. С. Кривошапкин, билиннээх поэт, тылбаасчыт Ф. Софронов, Е. А. Пермякова, араас кэмнэрдээки научнай сотрудиниктар, коруот маастара Ф. И. Пудова, Г. Д. Ефимов уо. д. а. кылааттара эмээ баар.

Бүтүүнүү олоххо музей суолтатын туһунан ийни этэ да барбат. Хамна тийийдиг да, ол сир истэригитын, культуратын, экономикатын кытаа музейтан билсэрин. Ол сиринэн биниги музейбыт билигин 5 тыһ. кэригэ экспонаттаах, оройуон истэригитын көрдөрөр үгүс фотодокументтар, киин трагическай да, героическай да, страничаларын туолулуур сэдэх матырыйааллар бааллар. Ол бүтүүнүү оройуон олохтоохторун бүтүүннэрин күүнүнэн муһуулуубута, бүтүн оройуон олохун чүөнчүлээн кэрэһэллэр. Бу күүнэрсэ музей 40 сыллаах үлэтин көрдөрөр быһастаака туруорулуунна. Алта уон сыл анаран отуттэринирбит бастаагы экспонаттарын саваланын таптааах музейбыт сайдыыта үүнүүтэ, эл эбэтэр биниги көрөсүт оройуонмут истэригитэ көпсөнэр. Бааһыста, кэлин сымдык, көрүң!

С. ДЯЧКОВСКАЯ,
музей научной
сотрудница.

ФЕСТИВАЛТАН САНААЛАР

Тохсуньбу—олууну ийга үерэнзэччилэрн уусуран, эстетический инстингтэ туһаайллыбыт дэбналларган бинр нэрхэсбиллээринэн фольклор фестивала буолла, Барыоскуолалар көхтөөхтүк кытыннылар. Ол эрээри бу сурук ол туһунан буолбатах. Фестиваль баллаһынньатын, түмүктэрин туһунан.

Балашьянның үчүгөй
дик ырытылган оңолуу
дубатарга тууланнахтар
га элбөх мунууну-төпкүн
үөскөтөт, ошолор үлэлэ-
рин сыналаларына да
бутууру талаарда.

Бастамытынан, конференсье өзбөксәтәлиһия ир донәрсә коллективтар конференция программаны әр гоһорууларығар жүһидә, конференселар тахса, тахса һоруот тылыһар уонна матыһбылғар дияһ биләһәһидәрсә сымсаһта.

Ити онугар режиссураны сманалабыт эбит буоллар, коллективтар, буна, норуот олохун-дьаһахын, юсти үгэстэрин, о.д.а. кинигини арыһан көрдөрүө өтлөр.

Иконкинэн, фольклор-
най фестиваль бигу ур-
тыгынан буолуохтаах но-
руот төрүт музыкальнай
инструментаарынан добу-
уоллааһын болдомтоо
малыкыбата. Балаһыан-
наада ити туһунан эр-
дэттиг туох да этиилэ-
бэикэ, ким баллыһан,
ким хомуһунан добууол-
лаата. Норуот музы-
кальнай искусствотын са-
ҕаһаарынаа иттиччигэр
эмэс туһуяан дьаһал-
наада буола түһөр кур-
дун...

Үсүһүннэ, оскуолалар-
га оҕолору хомуска үе-
рэтти арыһах дуу диэх
санаа үөскүүр. Ол кур-

дун түмүн концерга
оройуонига урунуктаан
кизиктин биллэр. Леия
Калаева киирэн соһуо-
то. Бу норуондун баар
суох кизин туттуутун үт-
үөр иччакка кизиктин
тарбатыгыта, ылынна-
рыыга үлэ салгыы ыы-
тыллыан наада. Онуоха
хабарга ырыатыгар, дэ-
гэрэнтэ, о. д. а. ырыа
керүүнэригэр үөрэтэр
дьоһиор билигин суохта-
рын кэрэнтэ, оттон хо-
муһу таппааччылар би-
лигинтэ бааллар эбэст.
Кинилэри туһанымакха.
Ситинэн тийэх салаабын
— фольклор фестивалы-
манан бүтэрбиктэ сал-
гыы күүскэ үлэлээн
үгэс оңоруохха дигэн ба-
дарыбын — этиэкини ба-
рарабын. Онуоха итин
эттилибит бастах бөлү-
тэһиһиор учуоттаналла-
рыгар эрэнибин.

M. CHIBIEVA

● Спорт
Ринг
чулуулары
бынаарда

Ласпыт субботада уонна бастааһыныыада Чурапчы солонньуотун улахан спорттуйнай саалаттар бонска оройуонига хамаанданан уонна биридэлиээн бастыыр иһин уурэхтөөһүн ыытыллына. Оһу «Чурапчы» совхоз хамаандата бастаата. ОАПХ уонна «Мутудай» совхоз хамаандалара иккнэ уонна үһсэ буолдулар.

Ыйааһыңтарынан чөм
пионадтылар: Владимир
Воякин (48 кг), Никит
фор Захаров (51 кг), Ма
рат Захаров (54 кг), Ва
сильий Коркин (57 кг)
(бу спортсменнар бары
ОАПХ хамандатыга чы
гыш көмүснэтилер). Ни
кита Новгородов (60 кг,
Субурууснай аатынан сов
хоз), Иван Федотов (63,5
кг, Эрилин Эристини
аатынан совхоз), Васи
лий Сысольтин (67 кг,
оройуна нигине), Эдуард
Ефимов (71 кг, Карл
Маркс аатынан совхоз),
уонна «Турапчы» совхоз
бөксөрдара Петр Полов
(75 кг), Григорий Баган

нов (91 кг) уонна Максим Васильев (91 кг үөһээ).

Күрөхтэннэлэр икки ардыларыгар брейк-данс үчкүүтэ холобурдаах көрдөрүүлэр, уус-урач саамодельность уонна «Дыһэрэҥкэй» оҥо үчкүү, ырыа ансамблын концердалара буоллулар, оҥо музыкальнай оскуоланын үөрэнэччилэрин уруһуйдарын быыстапката төрүттүнэ.

Икни күнээх тыгаа-
быраах күрөхтэни кы-
йылаахтары нагараада-
лаабынын түмүтүнө.

Бастабыг хамандаларга спорткомитет уонна ЦОФСО советын Вочуутунай грамоталара туттарылыннылар. «Турнир бастыг боксера» анаа-лаах бирини Никита Новгородов ылла, оттон «Саамай бастыг кнпрсин иини» биринстөр хааа-аа бииндирьман Никита Захаров уонна Николай Сивцев (оройуон кннэ) бвддлдулар.

В. ПАВЛОВ

Синюкова; Н. Новгород.
П. Оконешников фотот.

ӨБҮГЭЛЭР ООННЬУУЛАРА

Соторутаагыта Ухуу Күөлгэ оройуон комплекснай спартакиадатын программатыгар киллэриллээ спорт национальнай корууннэргэр ийи күннээх күрэхтэбин ыытылынна.

Халсарай. 60 кг мйаа
нынга 14 бөдөс, ол нин
гэр көмгүл түстүүга 1
ССРС спордун маастарда
ра, күөн көрүстүлөр. К
иллэртөн ордук сымса уо
на түргэн түстүүнү көр
дөрөн. Виктор Спиридоно
(«Чурапчы» совхоз) бас
таага Иккис мизстэн Р
дон Заморщиков, үсү
Николай Понсеев (иккис
оройон ичинтэн) ылды
лар. 70 кг утарылааач
ыларын—10 бөрүгү ба
рыгарын мйаагалаан 1
М-дээх СКТУ представи
телэ Афанасий Филипп
бастаага. 80 кг бистик
мизстэн халсарайдаһа
түстүүга Саха АССР ү
түгүллээх чөмпюна К
рилл Захаров ылга. 80 к
үөһө мйааһынаахтар
Саха АССР хас да т
гүллээх чөмпюна, Са
АССР спордун маастар
Максим Васильев эр
дээхтин бастаага.

Ийн кэннигтэн үгэс нуга, абсолютнай чемпион бадварын буулза. Оюн К. Захаров уонна М. Васильев амттыбатылар. Оюн 4-дүө буолан абсолютнай чемпион заты бадьдастылар. Михайлов Макаров (70 кг) икки минестолзэх) икки кирсигэр иккиизинэригэр утарыаааччыларытар атыы үгэс буллалтара сындыан халбархай хаамылары оһорон дьэниору кэпэстэлиин көрөчүтүлөр соһутта. Оюн икки халаскайга мыйынны күрэх.

нин кыдымылаазынан буолла. Анал биринстэр хаһаабыттарынан буол-
лупар: К. Захаров («Учү-
гэй техника нһин»), З.
Дычковский («Эдэр кэ-
лэллэх тустук», кини 80
тг иһиксэ буолбута. 13
№-дөөх СПТУ), М. Васи-
ль («Спорт ветерана»).

Мас тардышыгыта. Күрөхтөһөн ички ыһааһыгыта—70 кг уонна 70 кг үөһээ—ытыгыһына. Вастагы ыһааһыгыта 7 киһи кыгыһына. Васьилый Слепцов («Мугудай» соххоз) алта утарылаһааччытын барыларын хотон бастаата. 70 кг үөһээ ыһааһыһаактарга эмиэ алта утарылаһааччытын хотон Григорий Варашинов («Чураптай») бастаата. Абсолютнай чемпиоһу аатын былдьаһым ордун хатыһыһаах буолла. Васьилый Слепцов, Григорий Варашинов, оройуон биһр кууэтэһэх мас тардыһааччыта Павел Захаров (оройуон киннэ) уонна уруккү өттүгэр хаһаа да спорт бу көрүгөр күрөхтөһөн көрөһүк Фанис Сабирьянов («Мугудай») күөн көрүстүлөр. Слепцов, Варашинов, Сабирьянов бэйэ-бэйэлэрин кыйаһаа көбистиндэр. Оһоһ чөлчөһи ыһааһыһааһа учуоттанал. Слепцов абсолютнай чемпион затын ыһаа.

Атах оончуулара. Кылыгы 27 м 10 см алыс туоска түнүш Иван Сергеев («Мындаайы») бастаата. Иккис мизастан эмиз ити совхозтан личник байылыгын кыттыбын Иван Врызгаев ылла. Үтүскө оройуон кыяны

Е. ПУДОВ.

Редактор Н. Е. МАКАРОВ

Сууду тутар-оромуон
нуур ушастан сана ДТ
75 оборудованийелла
тракторга, ТО-25 наар
келгах погрузчик
ТРАКТОРИСТАРГА на
дылар.
Телефонмут: 21-118
21-291.
АДМИНИСТРАЦИЯ.

Талпыыр көргөсүм, ийбэйт, эдьинибэйт, ба-
тыбыт колхознай тутуу ветерана
СЕДАЛИЦЕВА Вера Николаевна
уһун, ыарахан ыарылтан олбүтүн, дирэктник
курутуһан туран, бары аймахтарымгар, билэр
дьонутар иһиннэрэбэйт.
Көргөс, оҕолоро, аймахтара.

БИЙИГИ ААДЫРЫСПЫТ: ПОЧТОВАЙ ИНДЕКС 878700. ЧУРАНЧЫ С.
Керл Маркс уул 26 «а». ТЕЛЕФОННАРЫПЫТ: редактор — 21-332,
созодзэр — 21-285, уонсай — 21-505.

Индекс 54967. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист.

«Самга олох» райкома КПСС и Якутской АССР («Новая жизнь») — орган Туручанинского районного Совета народных депутатов

издана. Чурапчинский районная типография Госкомиздата ЯАССР.
с Чурапча ул. Карла Маркса, 28 с/з. Тираж 3001 экз.